

Universitäts- und Landesbibliothek Tirol

De syntaxi Apuleiana

Leky, Max

Borna, 1908

3. De generibus verbi

3. De generibus verbi.

Plurima verba, quae in eleganti latinitate erant deponentia, ab Apuleio eiusque aetatis scriptoribus terminationibus activis praedita usurpabantur. Hac quoque in re multa ex priscae latinitatis imitatione profecta esse non est negandum. Singula quae ex Apuleio huc pertinent, afferam (Inspicias etiam, quae collegit Neue-Wagener 'Formenlehre der lateinischen Sprache' III³ 17 sq.):

Met. 5, 14 *adulant*: Acc. trag. 390, Cic. Tusc. 2, 10, 25 etc. (Neue-W. p. 20); — Met. 2, 29 *altercat* (6, 26, 9, 3): Pacuv., Ter. Andr. 653; — Flor. 16 (171, 2) *auspicasse*: Plaut., Caec., Naev., Gell., etc.; — Flor. 6 (151, 11) *bubulcitare*: Varro Sat. Men. 257, cf. Lor. ad Most. 960; — Met. 10, 9 *certus aliquod moliri flagitium*. Met. 11, 9 *pompa moliebatur*: cf. Prisc. 8, 5, 25 'apud vetustissimos molio pro molior' (*amolitus*-pass. D. Socr. 9 et. 23; *amoliri*-pass. Jul. Val. 1, 22, 17; *conferendum* est fortasse Plaut. Most. 371: *Jube haec hinc omnia amolirier*; cf. Lor. adn.); — Met. 5, 20 *praestolo*: Liv. Andron. tr. 23, Turp. com. 153; — Met. 11, 2 *veneraris* (pass.). Met. 4, 11 *vigore venerato*. D. Socr. 5 *advenerat*. D. Socr. 15 *advenerantur* (coni. Goldb.): Plaut. Truc. 476, Bacch. 173; — Met. 4, 11 *comminiscimus*. Ap. 58 (Ap. 34, Met. 10, 28) *commentum* (pass.): *commentus* (pass.) App. Caec. frg., J. Ct., Ov. (cf. *reminisco* ap. Prisc. 8, 29); — Flor. 7 (153, 18) *contemplarent*: Plaut. Trin. 863 etc., Enn., Naev.; — D. Socr. 2 *cunctaverit*: Enn. com. 3, tr. 211. Plaut. Cas. 654, Att. tr. 72; — Met. 11, 19 *percontaveram*. Met. 1, 24 *percontato pretio*: Naev. etc.; — *Asserere liceat* Met. 3, 11 *laetabit* (*φαιδοῦνω*). Met. 5, 14 *laetabunt*: Liv. Andron. 7, Acc. tr. 513.

Addam nunc ea verba deponentia, quorum participium perfecti solum habet apud Apuleium sensum passivum:

Plat. 1, 15 *ventrem circumplexum*: *circumplecto* Plaut. Asin. 696, Cat. R. R. 21, 2, Gell. 17, 9, 14 — Met. 7, 23 *criminatus*: *crimino* Enn. sat. 9, Plaut. Pseud. 472 (Lor.); — Met. 10, 6 *in comminata caede* (Met. 6, 26): 'mino' pro 'minor' apud veteres usurpatum esse testis est Prisc. 8, 6, 29; — Met. 2, 6 *osculato tuo capite*: *osculo* Titin. com. 155 et recentissimi, cf. Met. 2, 10 *deosculato me*, Met. 4, 11 *gladium deosculatum* (Met. 2, 16), *exosculatus* (pass.) Met. 11, 17, 4, 26;¹⁾ — Met. 8, 4 *partitae*: *partio* Acc., Plaut., Enn.; — Met. 11, 6 *vadata*: Plaut. Bacch. 180, Hor. sat. 1, 9, 36.

Attamen contrarium quoque apud Apuleium observatur. Nonnumquam enim verbis utitur pro deponentibus, quae apud optimos scriptores habent formam activam. In hac quoque re Apuleium priscorum genus dicendi imitatum esse intelleges ex nonnullis exemplis; Met. 2, 21 *comperior* (Met. 11, 27, Ap. 8, Ap. 37, Flor. 16 [173, 23]): Ter. Andr. 902,

¹⁾ Non habet causam, cur mutet, Helm (p. 94, 16) 'manu(s)que eius exosculata'.

Gell., Tac., — Met. 10, 15 deierantur: cf. Hild. I p. 911: Plaut. 'iuratum esse' pro 'iurasse'. — Met. 3, 22 impartire nobis (= imperatiuus): Ter. Ad. 320, Sen. ad Polyb. 7 (26), Phaedr. 6, 1, 5; — Flor. 16 (170, 13) murmurari: Claud. Quadr. ann. 8 frg. 72, Varr. sat. Men. 166 (172); — Ap. 11 muneror: Turp. com. 203, Cic. ad Att. 7, 2, 3 (cf. Gell. 18, 12, 10).

Sicut apud optimos scriptores legimus 'coeptum est dici' etc., apud priscos usitatum erat, etiam verbis 'queo, nequeo' etc. genus passivum tribuere, ut Plaut. Pers. 194 nec subigi queantur, Ter. Hec. 572 nosci non quita est (cf. Schmalz 338 sq.). Imitatur hoc Apuleius: Ap. 92 reddi nequitur. Ap. 2 quitus est percelli.

4. De parataxi sententiarum adhibita pro hypotaxi.

Perusitatum est Apuleio sententias per parataxin inter se coniungere et id quidem non solum in Metam., quarum laxa remissiorque dictio iam per se remota est a perfectae orationis consuetudine, sed etiam in aliis libris. Vix igitur dubitaverim, quin etiam in hoc parataxeos studio Apuleius spectaverit ad priscorum sermonem, quos familiarem vulgi dictionem plerumque prae se ferentes parataxin multo praetulisse constat hypotaxi.

Equidem priusquam ad usum Apuleianum accedam, quibusdam gravioribus comicorum exemplis allatis priscum sermonem adumbrabo¹⁾:

Plaut. Capt. 284 Salva res est: philosophatur quoque iam. Pseud. 974 salvos sum: iam philosophatur. Capt. 778 certa res est . . coniciam. Merc. 472 certumst: ibo ad medicum. Capt. 504 Ita me miserum restitendo retinendoque lassum reddiderunt: Vix ex gratulando miser iam eminebam. Facile vero ipse invenies in comoediis multa alia exempla (vide etiam Brixii adnotationes Capt. versuum modo laudatarum). Atque nunc compares quaeso quosdam locos Apulei, qui et ipsi facile possunt augeri: Met. 1, 11 grabattulus prosternitur, me quoque humi recidens coperit ac tegit. Met. 5, 27 necdum finierat, illa ascendit. Met. 3, 26 vix me . . videre proximantem, iam furentes . . insecuntur (Met. 6, 25, 1, 5). Met. 2, 30 iniecta manu nasum prehendo, sequitur; aures pertracto; derunt.²⁾ Met. 5, 15 iubet citharam loqui, psallitur; tibias agere, sonatur; choros canere, cantatur. Met. 1, 25 demonstro seniculum: in angulo sedebat. Ap. 45 servi . . adsunt, eos dissimulas; unus puerulus abest, eum insimulas etc. Ap. 39 paucos versus memini, eos dicam. Ap. 54 Tibi adeo permitto, finge quidvis, eminiscere, excogita. Ap. 37 Invenisti tu librum?

¹⁾ Fuse de hac re egit: Lindskog 'Quaestiones de parataxi et hypotaxi ap. priscos Latinos', Lund 1896.

²⁾ cf. Weyman l. l. p. 348: Iul. Val. 2, 15 alimoniam petit: protinus parent. Auro indiget: sunt vectigalia ditia. Militem quaerit: animis volentibus praesto sunt.